

49

SCENOGRAPHIA

COMPAGIS MUNDANÆ

BRAHEA.

SYSTEMATIS BRAHEI
Scenographicam Iconem hoc Ty-
po Cosmographico delineatam,
& præcedenti, in plano idem exhi-
benti, succedentem cernis: Eius
declarationem prius producen-
dam, ac postea, quæ hanc Hypo-
thesin concernunt, & adhuc di-
cenda restant, subjungenda cen-
semus.

GLOBUS
TERRÆ.

GLOBUS TERRÆ, suæ molis onere pendulo, Uni-
versi Creati Auræ Ætheriæ inherens, & Centri munia
obiens, utroque Polo terminatum ostendit Hamisphærium
illud, cuius maxima pars cognita fuit Veteribus, Euro-
pam, Asiam, & Africam olim peragrarè confictis, &
quicquid ultra fuit, ignorantibus. Magnitudinem suam
conspicui offert comparatus ab oculo cum Corporibus
cælestibus, quæ aspectui nostro subiecta, nobis
longè minora videntur, hoc ipso nostro domicilio, ex quo
visum ad ipsa dirigimus. In suæ Hypothesios Structurâ in-
timum in Mundo locum ipsi assignavit *Tycho Brahe*, Vete-
rum autoritate nixus, & præcipuè *Sacrarum Literarum*,
Terram immobilem pronuntiantium, dogmati contradi-
cere religioni ducens. Si Sensus Communis Experientia
fides habenda, cumque hallucinari nunquam posse cre-
dendum est, necesse erit, ut absque ullâ contradictione Vete-
rum dogma quicquid amplectatur, & *Tychonis*, immobile
Universi Centrum Terram, statuentis opinioni astipule-
tur. Sin Communi Sensui fides adhiberi absolute non po-
test, utpote haud infrequenter, vacillante operatione, mu-
nus suum obeunti, eaque de causâ indubitam fidem non
merenti, res in Controversiam venit illam, quam utrinque
argumentis disputatam in præcedentibus Descriptionibus
intelleximus. Eam dijudicandam & sententiæ certæ atque
indubitæ pronuntiatione definiendam quis suscipiet?
Consideratis utrinque argumentis, & cunctis rationibus
probè examinatis æquè dubii, & incerti, ac antea, hære-
mus, & utri parti assensus præbendus sit, penitus ignoramus.
Si nobis liceret aliquo in loco extra Terram consistere, aut
in Lunam, vel aliud aliquod Corpus, per Cœlestem Auram
se volitans, aut in eâ commorans, ascendere, sperandum
esset, inspectione Terreni Corporis, dubitatione illâ nos
liberatum iri, visuros nimirum, & oculorum aspectu per-
cepturos, an Terra reipsa moveatur, an verò in eodem loco
stabilis permaneat. Quamvis forte an hoc pacto etiam in il-
lam ipsam incertitudinem incidere possimus, omnino ne-
scii, an Corpus illud, quod innuimus, motu illo prove-
hatur, quo promoveri illud cernimus, an verò alterum,
cui insistimus, nobiscum procurat, aut circumcurrat, &
nobiscum circumcurrendo faciat, ut prius, quod aspici-
mus, se movere, & ex oculis nostris subtrahere videatur.
Ac si dubitatione illâ, motum nobis incertum reddente,
liberaremur, alter tamen scrupulus, an scilicet Terra in
Universi medio, an verò extra illud locata sit, non posset
eximi nobis, qui nostro visu ad extremitatem seu finem,
tâm longissimo spatio à nobis remotum, perungere & pe-
netrare non possumus. In hac Astronomico studio tam in-
commoda, & intrâ dubios limites semper hærente contro-
versia, hoc tamen commodi invenio, quod non sit Arti-
culus Fidei, homines firmâ, & immotâ credulitate ad suæ
salutis, & felicitatis æternæ, spem inconcussam devincien-
tis, sed ejus conditionis, & proprietatis, per quam unicui-
que liceat vel uni vel alteri parti assensum suum addicere,
seposito omni hæresios timore, cuius illi soli accusantur,
qui aut de Articulis Fidei perperam sentiunt, aut ea sta-
tuunt, quæ sine Fundamentorum Christianæ Religionis
destructione statui nequeunt. Etenim parum alicuius inter-
esse arbitror, sive Terram immobilem in totius Universi
medio consistere credat, sive extra illud illam alio aliquo

Intimum
Universi
locum oc-
cupat.

Sed res est
controver-
sa, & incer-
ta.

Dubium u-
num.

Alterum.

Controver-
sia hæc non
est articu-
lus Fidei.

in loco sedem suam habere sibi persuadeat, cum tantundem
via ipsi ex hoc illo loco parere ad Superos, aut Inferos
constet, si modo operam dederit, ut beato vitæ curriculo,
pioque exitu prioribus junctus, posteriorum miseriam &
calamitatem declinet, sequendo illa Principia, & vias, quas
Deus in Sacris Literis per Spiritum Sanctum revelavit. Astro-
nomicum Forum nullis conscientia vinculis, & Fidei stric-
tæ, divinitusque revelatæ claustris coercetur, sed mentis
speculationibus liberrimis patens ea admittit, quæ Phæno-
menorum observationibus, eorumque moribus aliisque
affectionibus cognoscendis, & dignoscendis inserviunt.
Sic autem cum hac Scientiâ circa cognitionem Astrorum
versante comparatum est, ut ab observationibus suis inci-
piens, oculo speculatore uratur, ipsiusque arque instrumen-
torum auxilio Corporum situs exploret, distantias inquirat,
magnitudines investiget, ac reliqua cuncta perscrute-
tur, quæ vel minimam indagacionem admittere solent, aut
etiam ab aliquo indagari possunt. Ex his observationibus
per accuratum calculum inter se comparatis, & collatis
Ratiocinatio Humana tandem Universi illius Ædificii
Creati Structuram componendam aggreditur, & unicui-
que Corpori suam sedem, suumque locum secundum de-
monstrationem observationum, & nati ex illis Calculi assi-
gnat. Hæc est origo Hypothesion, & suppositionum illa-
rum, quæ ex observationibus & calculis procedentes, Uni-
versi Structuram talem esse supponunt, & Systemata illa
nobis pariant, quorum neutiquam indigeremus, si vera
illa Dispositio & Compositio, quæ *Summus Architectus* in
totius Universi Creatione cuncta ipsius Corpora digessit &
disposuit, nobis innotuisset. Non enim observationibus
nostris incertioribus, & calculis inde ortis Systemata no-
stra astringeremus, sed Systemati vero & nativo observa-
tiones, & calculos accommodaremus, ipsi fundamento
certissimo innitentes, quod nobis facere non licet, quan-
diu ordine inverso ex incertis certa erui conamur. Dige-
stione & Dispositione certâ & immutabili Universæ Com-
pagis Mundanæ Corpora omnia in Ordinem debitum à Sa-
pientissimo rerum omnium Architecto redacta esse nemo est,
qui negare aut ausit, aut possit. Sed Systemata illud revera
& perfectè nos cognitum & exploratum habere quis affir-
mare audebit, aut poterit? In *Sacris Literis* descriptum
non occurrit. Ex lacunis Ethnicis proditum frustra ex-
spectamus: Eò nos carere diffinitiones & controversias tam
de Systematibus illis ipsis nostris, quàm de Astrorum affec-
tionibus apertè loquuntur. Forlân Sequutura tempora
illud dabunt, postquam horrendæ illæ horum bellorum
rotius Europæ felicitatem, & opulentiam prostermentium
tempestates deferbuerint, & non solum miseris mortalibus,
sed etiam toti Reipublicæ Literariæ major tranquillitas af-
fulserit.

In illis autem Systematibus nostris mirum non est, quod
Terrestri Sphæra totius Universi Centrum evaserit, & me-
dium in ipso locum nata sit, quandoquidem Centrum est
omnium observationum & cunctarum dimensionum, quæ
ad condendum aliquod Systema necessariò requiruntur.
Ac licet *Copernicus* extra Compagis Universæ centrum Tel-
lurem mobilem locaverit, tamen ipsa, tanquam centro
suo, ad dimetienda Corpora Cœlestia opus habuit, utpote
ad cuius, tanquam ad centri, motum triplicem cæterorum
omnium Corporum motus, distantias, & cæteras affec-
tiones mirâ sagacitate revocavit. Sic in Lunâ, aut alio aliquo
Cœlesti Corpore si quis consisteret, atque Observationum
suarum operationes & exercitia ex tali loco institueret, &
in reliqua Corpora dimensiones suas exerceret, proculdu-
bio etiam ejusmodi locum, qui suarum observationum,
& dimensionum centrum esset, etiam centrum constitue-
ret eorum Corporum, quorum omnium dimensiones
cunctæ ad idem Centrum recurrerent. Telluris igitur Cor-
pus Centri vicem in Observationibus circa Astrorum mo-
tus,

Astronomi-
cum Forum
conscientia
vinculis li-
berum.

Observatio-
num Astro-
nomicarum
Natura.

Hypothesi-
on origo.

Quibus non
opus esset, si
veram Dis-
positionem
cognitam
haberemus.

Ea nobis ig-
nota est.

Quo pacto
Terra cen-
trum evase-
rit.

Sic Luna
centrum ef-
ficeret, si ex eâ
operationes
fierent.

Tellus duo
dedit Syste-
mata.